

Bez predrasuda

CarGo vozila za osobe sa invaliditetom od avgusta na ulicama Beograda

Kombi koji olakšava kretanje po gradu

Beograd - Osobe sa invaliditetom, ali i stariji ljudi koji koriste hodalice ili bilo koju drugu pomoć pri kretanju od avgusta u Beogradu mogu bez naknade da koriste vozila za osobe sa invaliditetom zahvaljujući Udruženju CarGo i kompaniji CarGo Technologies.

„CarGo vozila za osobe sa invaliditetom su od avgusta na ulicama Beograda i za početak imamo pet kombija marke Ford Transit, prilagođenih po švedskim standardima, ali je u planu dalja nabavka kombija kako bismo olakšali život i kretanje našoj najugroženijoj grupi društva“, kaže predsednik Udruženja građana CarGo Aleksandar Vučić.

Za Ivu Ignjatović koja ima spinalnu mišićnu atrofiju kombi CarGo je, kako kaže, nešto novo, humano i neverovatno za svakoga ko koristi bilo kakvu vrstu pomagala pri kretanju.

„Izuzev GSP-ovog organizovanog prevoza za OSI, nije postojao nikakav vid transporta za korisnike invalidskih kolica. Zahvaljujući udruženju CarGo, svoje vreme trošimo kvalitetnije, svoje želje ispunjavamo lakše i svoje prijatelje obilazimo češće“, ističe Iva Ignjatović.

Do skoro, napominje ona, osobe sa invaliditetom su mogli da koriste isključivo usluge GSP kombija, sa prilagođenom rampom za invalidska kolica.

„Pored toliko nas sa različitim potrebama, nisu mogli uvek da izađu u susret, što je sasvim opravdano. Drago mi je da smo dočekali ovakvo nesebično delo i da je još neko zdravorazumno razmišljao, prilagodivši još jedan neophodan vid transporta za najugroženije članove društva“, kaže Ignjatović.

Ona ističe da su kombiji izvanredno opremljeni i da se posebno vodilo računa o bezbednosti putnika, poput blagog nagiba rampe, pojaseva za vezivanje, ali i stručnosti vozača i udobnosti.

„To nije obična usluga, već naš magičan kombi, koji je i specijalno ukrašen raznim bojama da i najmlađima ukrasi tmurne dane. Takvi postupci CarGo udruženje i čine posebnim i neizmerno sam im zahvalna u ime svih zadovoljnih korisnika njihove OSI usluge“, ističe Iva Ignjatović.

Majka devojčice obolele od spinalne mišićne atrofije Ljiljana Dragojlović za naš list kaže da često koriste uslugu CarGo.

„Ja sam samohrana majka devojčice od četiri i po godine koja diše preko aparata i hrani se preko pega. Koristili smo uslugu hitne pomoći koja se nije uvek pokazala adekvatnom, jer mi često idemo na Institut majka i dete za zamenu kanile i česte preglede kod pulmologa, neurologa i na primanje terapije. Mnogo puta bismo čekale i po tri sata hitnu pomoć“, napominje Dragojlović.

U situacijama kada im je bio potreban hitan prevoz majka i kćerka koristile su taksi usluge za brz odlazak u bolnicu.

„Uvek bi mi naplatili za uslugu po regularnoj ceni 1.200 dinara, nijedan taksista za par godina se nije pokazao humanistom makar da mi da popust na vožnju kad vidi dete u teškom stanju. Za korišćenje usluge hitne pomoći u zakonu jasno piše da je moje dete u stanju kakvom je zbog osnovne bolesti spinalne mišićne atrofije tip 1 prioritet svih, nažalost u praksi se ne koristi“, napominje Ljiljana Dragojlović.

CarGo, kako kaže, koriste od samog osnivanja i presrećna je jer mogu da koriste uslugu ne samo kada idu po bolnicama već i za odlazak do tržnog centra i bioskopa, što njenoj devojčici puno znači. „Još jednom hvala CarGo što ste nam olakšali život“, ističe Dragojlović.

Predsednik Udruženja Aleksandar Vučić objašnjava da su kombiji za osobe sa invaliditetom opremljeni vazdušnim jastucima, da se spuštaju na potrebnu visinu, imaju i rampe za lakši ulazak osoba u kolicima.

„O sigurnosti se najviše vodilo računa - sigurnosnim pojasevima za fiksiranje kolica i vezivanje putnika, bezbednost osoba sa invaliditetom biće najveća do sada na srpskim putevima. Pored bezbednosti, članovi Udruženja imaju i maksimalnu udobnost. U jednom kombiju može da stane dvoje kolica i pet putnika“, kaže Vučić i napominje da ovaj švedski koncept Udruženje donosi na beogradske ulice u saradnji sa kompanijom „Fast Lejn“ (Fast Lane), švedskom firmom

koja je više od 40 godina lider u prevozu osoba sa invaliditetom u Švedskoj.

Na osnovu ispitivanja vozila i pozitivnog izveštaja o kontrolisanju koji je izdao Institut za nuklearnu fiziku Vinča, Centar za motore i vozila, Agencija za bezbednost saobraćaja izdala je, kako kaže, uverenje da vozila ispunjavaju propisane uslove u skladu sa Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima. Pored toga, ova „specijalna vozila“ i zvanično su sertifikovana u Švedskoj od strane Bewa IntraF rešenja.

Nova usluga za slepe i slabovide

Predsednik Udruženja CarGo Aleksandar Vučić najavljuje novu uslugu za slepe i slabovida lica. „Biće potpuno revolucionarna, jer želimo da im omogućimo da dobiju CarGo putem audio poruke. Kao što postoji glasovna signalizacija na pešačkim prelazima, tako će i članovi udruženja koji su slepi ili slabovidi, moći uslugu da naruče audio porukom. Audio porukom saopštiće svoju lokaciju i konkretnu potrebu, a isto tako dobiće i povratnu informaciju“, ističe Vučić.

Vučić podseća da je kompanija CarGo Technologies omogućila da članovi Udruženja sa invaliditetom koriste ovu uslugu bez nadoknade i da je u planu da tako i ostane.

„Zato smo nedavno osnovali humanitarnu CarGo fondaciju, u koju će CarGo izdvajati deo novca od svake CarGo usluge, a pozvaćemo i kompanije sa kojima saradjujemo da izdvoje deo svog profita u fond, kako bismo sakupili sredstva za brojne humanitarne aktivnosti koje su u planu, ali i kako bismo održali OSI klasu bez naknade“, naglašava Vučić.

Potražnja za kombijima za osobe sa invaliditetom je zaista velika, jer, kako ističe, u Beogradu nema dovoljan broj ovakvih vozila koja su namenjena osobama sa invaliditetom.

„Kolege rade svakog dana i zaista se trude da izađu u susret svima i obezbede im olakšano kretanje gradom, a širenjem flote verujemo da ćemo u tome i uspeti“, napominje Vučić.

Rešenje PIO fonda i na Brajevom pismu

Svako rešenje koje izda PIO fond od 1. januara biće štampano i na Brajevom pismu, najavio je ministar za rad Zoran Đorđević. On je na skupu u Skupštini Srbije uoči Međunarodnog dana osoba sa invaliditetom „Pristupačna budućnost“,

rekao da je problem osoba sa invaliditetom to što još uvek ne postoje pristupne rampe u brojnim ustanovama, te su one tako nedostupne za njih. Ministarstvo koje vodi, kako je rekao, doprinelo je u ovoj godini da 77 ustanova bude pristupačno za osobe sa invalidi-

tetom. Na boljoj pristupačnosti, kako je rekao, radili su i PIO fond i Nacionalna služba za zapošljavanje. Tako je 27 filijala PIO fonda postalo pristupačno osobama sa invaliditetom i 35 filijala NSZ. Osim rampi u filijalama su postavljene i taktilne table.

U Muzeju Jugoslavije

Muzejske znakovno

U Muzeju Jugoslavije se već tri godine uspešno sprovodi program u kojem članovi zajednice gluvih vode kroz stalnu postavku Muzeja na srpskom i internacionalnom znakovnom jeziku.

Kako navode u Muzeju Jugoslavije dostupnost kulturnih sadržaja zajednici gluvih je ograničena usled nepostojanja redovnih programa na srpskom znakovnom jeziku kao i nedostatka svesti da gluve osobe koriste drugi jezik. Zbog komunikacionih barijera gluve i nagluve osobe, najčešće nisu u mogućnosti da prate kulturne sadržaje, a u retkim prilikama kada postoji prevod na srpski znakovni jezik, to se čini uz pomoć tumača znakovnog jezika.

Akcija Bitka za znanje za škole za decu sa smetnjama u razvoju Roboti pčelice u nastavi

U okviru akcije Bitka za znanje organizovana je obuka za 50 nastavnika za korišćenje robota pčelica u nastavi u školama za decu sa smetnjama u razvoju u Beogradu, Pančevu, Umci, Obrenovcu, Staroj Pazovi i Vršcu.

Setovi robota pčelica, radni materijali i po deset podloga za kretanje pčelica tom prilikom zvanično su, kako se navodi, uručeni nastavnicima kao donacija Fonda B92 za njihove škole.

Uz pomoć ovih savremenih učila deca će ubuduće na inovativan i kreativan način učiti slova, brojeve, predmete, životinje, matematiku ili bilo koju drugu oblast koju nastavnik osmisli.

Početak novembra organizovana

su već tri ciklusa obuka u Kragujevcu, Novom Sadu i Nišu za preko 120 nastavnika iz 29 škola u Srbiji, za koje su takođe obezbeđene donacije.

Koordinator akcije Bitka za znanje Nebojša Glišić rekao je da su nastavnici imali priliku da se po prvi put susretnu sa pčelicama čije korišćenje pruža višestruke prednosti korišćenja u nastavi.

Inicijativom Pčelice, koja je deo akcije Bitka za znanje, za svih 48 škola u Srbiji za decu sa smetnjama u razvoju obezbeđena su moderna nastavna učila u ukupnoj vrednosti od preko šest miliona dinara, a akciju vodi Fond B92 uz podršku mnogobrojnih donatora, a najveći je kompanija Trivago.

Eksponati insekti simuliraju rad mišića

Festival nauke ove godine biće održan od 5. do 8. decembra na Beogradskom sajmu.

Postavka Društva za neuronauku u Hali 3 na galeriji Beogradskog sajma, će se baviti radom prostetičkih udova, koji se koriste kod osoba sa motornim invaliditetima. Rad prostetičkih udova biće simuliran uz pomoć eksponata u obliku insekta, koji će biti povezani elektrodama na mišiće posetilaca. Pri kontrakciji mišića, kroz pomenute elektrode slaće se signal koji će pokretati ekstremitete insekata. Na taj način ekvivalentno će biti objašnjen rad prostetičkih udova.

Paraatletičar Željko Dimitrijević prvak sveta

Paraatletičar Željko Dimitrijević ponovo je najbolji na svetu. On je odbranio zlatnu medalju na Svetskom prvenstvu u Dubaiju.

Dimitrijević je osvojio prvo mesto u bacanju čunja u klasi F51.

„Kada se postigne uspeh, onda svi zaboravimo koliko je teško da se do njega dođe, a niko i ne vidi to kroz šta mi sve prolazimo. Ja sam nekoliko puta na treningu, kada smo radili teretanu, bukvalno padao u nesvest od težina i napora. Kada bacamo čunj, čunj je drvena sprava, a mi nemamo pokrete u prstima, nego držimo između prstiju i koristimo, što je dozvoljeno po pravilima svetske federacije, lepak koji koriste i rukometaši. Međutim, na nekim temperaturama, taj lepak dobija drugo svojstvo i kida kožu na prstima. Bilo je krv na krv, još nisu ni zarasle te rane, a već ponovo bacam i stvaraju se još dublje rane. Mnogo, mnogo treba da bi se dostigao vrhunac“, izjavio je u jednom intervjuu.

Na bilo kakav posao preko Nacionalne službe za zapošljavanje u proseku čekaju više od šest godina

Posao za osobe sa invaliditetom

Beograd - Za tridesetogodišnjeg profesora srpskog jezika i književnosti, koji spada u grupu od oko 12.000 slepih i slabovidnih osoba u našoj zemlji, traženje posla u prošlosti svodilo se na borbu s vetrenjačama.

Trenutno, i to već šestu godinu zaredom, radi pod ugovorom o privremenim i povremenim poslovima u jednom udruženju, gde se u biblioteci bavi uređivanjem i snimanjem audio knjiga.

„Primanja jesu redovna, ali to nije nešto što može da mi pruži finansijsku sigurnost. S jedne strane, razumem i poslodavce jer oni koriste prilike koje imaju, država im je to omogućila“, kaže naš sagovornik, uz molbu da ne objavimo njegovo ime baš iz razloga što ne bi želeo da izgubi i ovaj jedini posao koji je uspeo da dobije. U školama za njega nije bilo mesta, tako da je traženje posla u struci uglavnom bilo gubljenje vremena.

„I kada odete na biro tamo vam kažu da sami tražite posao, a da će vas oni obavestiti ako se nešto pojavi. Niko nije okrenut čoveku, niko ne pomaže konkretno, jednostavno nije nam takav ni sistem, tako da ni organizacije koje bi trebalo da pomažu osobama sa invaliditetom to ne

rade kako treba jer se na kraju sve svodi na priču umesto da se konkretno okrenemo poslu“, kaže on i ističe kako su osobe sa invaliditetom na kraju oslonjene samo na sebe, tj. na to kako se ko snađe.

Dodaje da problema ima svuda, pa tako i u udruženjima koje bi trebalo da pomažu osobama sa invaliditetom (OSI), i to od velikog generacijskog jaza do problema sa obrazovanjem.

„Ne postoji sistem okrenut ljudima, nezavisno da li se radi o osobama sa invaliditetom ili nekim drugim grupama. S druge strane, tu su i sama udruženja OSI u kojima postoje struje. Jedni su za inkluziju, drugi bi da se povuku. I u svom udruženju ja ne srećem ljude, kako one koji ne vide, tako i one koji vide. Kako da se uključimo u društvo kad nismo spremni ni jedni druge da prihvatimo“, napominje naš sagovornik.

Njegov primer nije jedini koji dokazuje da sistem zapošljavanja OSI u Srbiji ne funkcioniše. O tome najbolje svedoče podaci zvaničnih institucija, ali i procene brojnih organizacija, koji nedvosmisleno upućuju na zaključak da se OSI u Srbiji svakodnevno suočavaju s poslovnim diskriminacijom koja je ujed-

no i osnovni razlog njihovog teškog položaja u našem društvu.

Nacionalnoj službi za zapošljavanje kažu da je prosečna dužina traženja zaposlenja nezaposlenih lica na njihovoj evidenciji u septembru ove godine bila četiri godine i 10 meseci, dok prosečna dužina traženja zaposlenja osoba sa invaliditetom iznosi šest godina i jedan mesec. „U periodu od 01. januara do 22. oktobra bilo je 2.398 prijava potreba za zapošljavanjem Nacionalne službe za zapošljavanje za osobe sa invaliditetom“, ističu u NSZ.

Međutim, dolazak do posla je mnogo komplikovaniji nego što se čini na prvi pogled, bez obzira da li se posao traži preko NSZ ili preko najpoznatijih sajtova za zapošljavanje u našoj zemlji. Iako na njima ima i oglasa koji su namenjeni svim zainteresovanim kandidatima, kao i oglasa u kojima je čak i naglašeno da su osobe sa invaliditetom dobrodošle, ponuda je raznolika, ali skromna.

Tako se trenutno u ponudi mogu pronaći oglasi u kojima se traže radnici sa invaliditetom za pakovanje deterdžentata i sapuna. Postoji i ponuda za IT administratora, menadžera, prevodioca, ali i koradžiju, tj. radnika koji bi u samo-

stalnoj zanatskoj radnji pravio i pomagao u pravljenju kora.

Benzinska pumpa na Čukarici traži kasire i kasirke sa invaliditetom, kao i radnike za točenje goriva. U ovom oglasu, što je retkost, naznačena je i plata koju bi budući radnici trebalo da imaju - od 30.000 do 35.000 dinara.

U Infostudu, jednom od najpoznatijih sajtova za zapošljavanje u našoj zemlji, kažu da je na njihovom sajtu tokom 2019. godine objavljeno 2.988 oglasa za posao koji su bili namenjeni i osobama sa invaliditetom.

„U odnosu na broj ukupno objavljenih oglasa ove godine, to čini 7,4 odsto oglasa. Oblasti u kojima su ovi poslovi bili raspisani su IT, trgovina i prodaja, pozivni centri, administracija, marketing i promocija. IT je oblast koja je ubedljivo najviše pružala mogućnosti za zaposlenje osobama sa invaliditetom, skoro 30 odsto od ukupnog broja oglasa namenjenim OSI“, kažu u Infostudu.

Međutim, u Infostudu nemaju podatke o tome koliko se njih zaista i zaposli jer, kako kažu, ne dobijaju povratne informacije ni sa jedne strane, tj. ni od poslodavaca, ni od kandidata.

Predsednica centra „Živeti uspravno“ Milica Ružičić Novković kaže da je završila srpski jezik i da bi volela da radi u struci, ali da trenutno to nije realno.

„Radim u Centru, koordinatorka sam i programa za jednakost, jedno vreme sam pravila pauzu u poslu, a prošle godine sam se vratila. Pre 2007. sam uglavnom volontirala, a 2004. sam inicirala i pokretanje servisa personalne asistencije i nadam se da će to jednom da zaživi“, ističe Ružičić Novković. Dok se to ne desi, ona neće moći da radi u struci jer joj je to nemoguće bez pomoći. NSZ predviđa personalnog asistenta i deo tog programa država finansira, ali to, kako kaže, nije dovoljno.

„Troškovi za personalnog asistenta su nekih 58.000 dinara, a za negu i pomoć OSI dobija se 28.000 dinara, što znači da svako ko želi asistenta mora da izdvoji još novca“, ističe naša sagovornica.

Od usvajanja Zakona jedan deo osoba sa invaliditetom sa visokom školom se zaposlio, međutim, malo njih je, napominje naša sagovornica, našao posao u struci. „Većina radi za minimalne plate, bez obzira u kojoj su struci. Poslodavci se pre odluče da plate državi nego da

ture na m jeziku

ra u Drugom svetskom ratu, na kojoj su prikazani Vinston Čerčil, Jozef Staljin i Frenklin Ruzvelt, Mihailo ne govori samo o ovom istorijskom događaju nego i o invaliditetu američkog predsednika koji se vešto skrivao od očiju javnosti.

Ovakvim pristupom inkluzivnim praksama ne postiže se samo dostupnost sadržaja pripadnicima određene marginalizovane grupe već se oni osnažuju, dobijaju glas i aktivnu ulogu u borbi za svoja prava.

Takođe ravnopravno uključivanje pripadnika zajednice Gluvih u kreiranje i realizaciju projekta „Znakovni muzej“ doprinelo je rušenju predrasuda i ustaljenih stereotipa o gluvima među čujućim posetiocima, čemu u prilog govori činjenica da Muzej ima stalne zahteve od ostalih posetioca da prisustvuju turama na srpskom znakovnom jeziku uz prevod na srpski jezik.

Od prve ture koja je realizovana 2018. godine Muzej Jugoslavije posetilo je preko tri stotine članova lokalne i međunarodne zajednice gluvih uz vođenje na svom maternjem jeziku. Vođenje na srpskom ili internacionalnom znakovnom jeziku moguće je zakazati slanjem mejla na adresu koja se nalazi na veb-sajtu Muzeja.

U toku je širenje tima gluvih vodiča i Muzej Jugoslavije poziva sve zainteresovane pripadnike zajednice gluvih da se prijave, započnu višemesečni zajednički rad sa tumačima srpskog znakovnog jezika i kustosima muzeja kako bi kreirali svoju turu i došli do trenutka kada bi vodili ture na svom maternjem jeziku kroz stalnu postavku Muzeja Jugoslavije.

Poslanica u Skupštini Srbije Ljupka Mihajlovski

Sve oko nas je politika, počevši od cene kafe

Biti narodna poslanica za mene je velika odgovornost. To je čast i privilegija, ali i mogućnost da iza sebe nešto ostavim.

Sa poslanicom Stranke moderne Srbije Ljupkom Mihajlovskom sastali smo se u petak ujutro kod ulaza u parlament iz Kosovske ulice. Njena ideja bila je da popričamo u skupštinskoj biblioteci.

„Vrata su uska, generalno i lift je mali“, rekla nam je ona dok smo se peli na prvi sprat. To njoj ne pravi problem jer su, srećom, kolica uz pomoću kojih se kreće manjih dimenzija.

Mihajlovski je filološkinja, tačnije bibliotekarka, narodna poslanica Stranke moderne Srbije, osoba sa invaliditetom, a pre svega borač za ljudska prava.

- Imam potrebu da ispravljam nepravde. Takva sam da mi ne može biti dobro ukoliko je nekome drugom loše, jednostavno nemam mira, kazala je ona u „Danu sa poslanicom“.

Iz njenog ugla zgrada parlamenta je pristupačna za kretanje, a jedino mesto gde u Skupštini ne može samostalno da uđe je upravo biblioteka. Par stepenika, bez rampe, savladala je uz pomoć asistenta, visokog mladića koji je sve vreme razgovora bio u njoj blizini.

Na početku mandata nije znala da ima pravo na asistenta, pa su joj u kretanju pomagale kolege, ponekad i roditelji.

„Možda će vas iznenaditi i mene je, što samo govori da i ja imam predrasude, ali oni poslanici koji su pri mom pr-

vom pojavljivanju 2016. ustajali i pomagali mi oko tehničkih stvari, otvaranje vrata i slično, bili su radikali i socijalisti“.

U prostoriji sa preko 12.000 knjiga ispričala nam je da se građanskim aktivizmom bavi od početka studija. Tada je prvi put izašla iz zone komfora.

- Bilo mi je teško da se krećem. Živela sam u studentskom domu i više nisam

članica Liberalno demokratske stranke kao i pokreta Dosta je bilo.

- U Srbiji prema procenama ima 500.000 osoba sa invaliditetom. Ne smatram da ih ja predstavljam u parlamentu, ali dosta njih mi se obraća. Ne govorim ispred njih, govorim kao jedna od njih, naglasila je u razgovoru.

Nikada, dodala je, nije radila posao „u kome se ovoliko mučiš, a ne vidiš rezultate“. Ipak, mišljenja je da ne postoje apolitični ljudi jer - „Sve oko nas je politika, počevši od cene kafe“.

Mnogi evropski parlamentari poseduju Zakon o kvotama osoba sa invaliditetom, njena poslanica je bila da to postane pravilo i u Srbiji. Napisala je i predlog zakona.

- Mislim da stoji negde u Skupštini. Neće od toga ništa biti, kazala je ona uz ocenu da se u Skupštini najviše priča populistički, a najmanje o onome kako pomoći građanima.

U razgovoru za Danas navela je i da su floskulu „politika je prljava“, i njoj slične, verovatno smislili oni koji je žele za sebe i koji se ponašaju kao da su im „politiku ostavili u amanet“. Istakla je da se Stranka moderne Srbije zalaže da se u politiku uključe mladi koji do sada nisu imali direktnih dodira sa njom.

- Imam osećaj da se mladima u Srbiji niko ne bavi. Oni odlaze, a mi nemamo kao država nikakvu viziju kako ćemo izgledati za 20 godina, zaključila je Mihajlovski.

imala braću i roditelje da mi pomažu, preseća se ona i dodaje da joj je najveći izazov predstavljao gradski prevoz. „Sećam se da mi je uvek veći stres bio kako ću i da li ću stići na ispit, nego samo polaganje“.

To je motivisalo da se okrene ljudskim pravima jer „ko će se boriti za prava osoba sa invaliditetom, ako ne mi sami“. Bila je direktorka Univerzitetskog centra za studente sa hendikepom Univerziteta u Beogradu, osnivač je nekoliko nevladinih organizacija, a ovo je njen prvi poslanički mandat. Nekada je bila

etom kao nedosanjani san

nih sposobnosti, dok je nekih 250.000 na tržištu rada, a to je radna snaga koja stoji po strani“, ističe naša sagovornica.

Ona kaže da postoji mnogo grupa koje su ugrožene i da ne može da kaže da su OSI u toj meri ugrožene kao neki drugi jer postoje zakoni koji ih štite, ali da ih svakako na vreme treba usmeravati na posao.

„S druge strane, nivo diskriminacije nije smanjen u poslednje vreme jer čak i u preduzećima gde rade OSI često su zaposleni formalno, ali da stvarna potreba za njima ne postoji. Osim toga, rad osoba sa invaliditetom često se ne vrednuje na isti način kao rad drugih“, upozorava Ružičić Novković.

Kada se to promeni, kako kaže, onda će i druge stvari moći da se menjaju. Odgovornost za takvo stanje, smatra ona, podeljena je između države i udruženja koja bi trebalo da se bave zaštitom osoba sa invaliditetom. U to smo se uverili i mi pokušavajući da dodemo do sagovornika za ovaj tekst i kada se radi o pojedinim državnim institucijama, ali i o udruženjima osoba sa invaliditetom, koja nisu u potpunosti bila otvorena za saradnju.

Prema nezvaničnim procenama, u Srbiji ima 700.000 osoba sa invalidite-

tom, od čega je 250.00 do 300.000 u kategoriji potencijalno radno sposobnih, starosti od 15 do 65 godina. Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju OSI usvojen je 2009. godine sa ciljem da se osnaži zapošljavanje ove osetljive društvene grupe i tim zakonom država je na neki način obavezala poslodavce da zaposle osobe sa invaliditetom.

Tako je ovaj Zakon propisao da svaki poslodavac koji ima najmanje 20 zaposlenih u radnom odnosu mora da ima i određeni broj OSI. Poslodavac koji ima od 20 do 49 zaposlenih dužan je da u radnom odnosu ima jednu osobu iz ove kategorije. Firma sa 50 i više zaposlenih dužna je da u radnom odnosu ima najmanje dve OSI i na svakih narednih 50 zaposlenih još po jednu.

Oni koji zapošljavaju manje od 20 osoba nisu dužni da zaposle osobu sa invaliditetom, a oni koji pokreću biznis dve godine su oslobođeni ove obaveze. Postoji i rezervna opcija za poslodavce koji ne žele ili ne mogu (zbog prirode posla kojim se preduzeća bavi, na primer) da zaposle OSI. Oni to mogu da zamene uplatom 50 odsto prosečne zarade zaposlenog u republički budžet.

Međutim, uprkos tome što je na osnovu ovog Zakona svaka firma koja zapošljava više od 20 ljudi dužna da zaposli i jednu osobu sa invaliditetom, ne može se reći da je zaposlenost OSI na zavidnom nivou.

Prema istraživanju koje je Unija poslodavaca Srbije (UPS) uradila o zapošljavanju osobama sa invaliditetom, procenjena stopa zaposlenosti OSI je svega 13 odsto. Istraživanje UPS je pokazalo da je tržište rada kada su u pitanju OSI vrlo nepovoljno i da polovina učesnika u istraživanju nikada nije radila.

S druge strane, oni koji su radili ili rade, kako se navodi, izuzetno dugo su pokušavali da dođu do posla, u najvećem broju slučajeva je to od četiri do čak 20 godina. To znači, kako se ističe, da uprkos Ustavu i nekolicini zakona koji štite osobe sa invaliditetom i dalje postoji prepreka kod pojedinih poslodavaca.

Na spisku Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja trenutno se nalazi 11 preduzeća za rehabilitaciju OSI, a na koji način oni funkcionišu i da li je država ove godine povećala budžet koji ima za njih kako je ranije najavljeno, nismo saznali iz resornog ministarstva.

upose OSI, ali ima i dobrih strana, u slučaju pokrajinske Vlade koja je odlučila da deo zaposlenih budu upravo osobe sa invaliditetom ili odluka države da krajem 2017. ukine zabranu zapošljavanja za OSI“, ističe Ružičić Novković.

Ono što se od poslova nudi osobama sa invaliditetom, napominje, uglavnom

su javni radovi, poslovi koji mogu da se rade po nekoliko meseci za platu od 22.000 dinara ili nešto više. „Zato se ljudi odlučuju za odlazak u invalidsku penziju ili uzimaju porodičnu penziju jer od toga mogu da prežive. Vi imate, bar je tako bilo 2003. godine, nekih 300.000 u invalidskim penzijama, 150.000 nema rad-

Nove tehnologije u službi osoba sa invaliditetom

Programeri i terapeuti inovacijama pomažu u svakodnevnom životu

Boris će moći samostalno da ide u kupovinu, Ines će sada lakše hodati, Đorđe će samostalno prati zube, a Branko će bez problema sesti za volan. Volonteri projekta „TOM: Beograd Mejkaton“ uspeali su da reše većinu problema koje su im prijavile osobe sa invaliditetom (OSI).

Tokom tri dana u Naučno-tehnološkom centru u Beogradu „mejkeri“ tj. programeri, inženjeri, terapeuti, dizajneri u saradnji sa „needknower-ima“ odnosno OSI ili onima koji su upoznati sa njihovim poteškoćama radili su na spravama i uređajima koja će ovim osobama olakšati život. Od devet „izazova“ neki su potpuno funkcionalni, dok neki zahtevaju dodatnu doradu, ali se od njih, kako kažu organizatori, neće odustati.

Prvi izazov

Kao prvi „izazov“ predstavljena su specijalna kolica sa graničnikom namenjena deci koja pate od spinalne mišićne atrofije. Jasmina Milovanović, diplomirani terapeut i učesnik radionice objasnila je da usled ove bolesti deci slabe mišići vrata, te da oni imaju problem sa kontrolom glave i smanjenom sposobnošću pokreta.

„Deca sa ovom bolešću mogu saviti glavu do određenog ugla nakon kog im glava dospe u takav položaj da oni ne mogu samostalno da je vrate unazad. Zato ovaj jastučić služi kao graničnik koji sprečava pad glave, a sa druge strane omogućava deci da se igraju ili uče“, dodala je Milovanović.

Mejkeri su se potrudili da u susret izađu i oso-

bama sa cerebralnom paralizom, koje imaju probleme pri kretanju i držanju tela. Dečak Kosta dobio je stolicu iz koje neće kliziti i koja će mu omogućiti ravno držanje pošto usled bolesti ima tendenciju da se krivi na levo.

Stolica za kupanje

Za devojčice Anju i Sofiju rešenja će morati da se dorade. Anji je potrebna odgovarajuća stolica za kupanje koja treba da bude funkcionalna ali i prenosiva, dok Sofija čeka na svoju ortozu koja će joj omogućiti hod. Učesnici projekta poručili su da će usavršiti prototipe i rešiti probleme devojčica.

Osobe koje boluju od ove bolesti nekada ne mogu samostalno da peru zube ili se briju, tako da je tokom radionice za Đorđa izrađen prototip koji mu to omogućava. „Mejkeri“ su i pokušali

da prave zamenu za neka već postojeća sredstva zato što OSI ne mogu da ih priušte ili ona nisu dovoljno funkcionalna.

Ines Vikić boluje od cerebralne paralize usled koje joj se stopalo krivi na levu stranu što joj otežava hod. Koristila je protezu koju je dobila preko socijalnog osiguranja, ali kaže da ona zbog svoje čvrstine nije podobna za

silazak niz stepenice ili hodanje po nekoj kosoj površini.

„Ortoza koju su mi ovde napravili zbog svoje fleksibilnosti daje mi mnogo više slobode pri hodu“, objasnila je Ines.

Pronalaženje predmeta uz pomoć glasa

U radionici Naučno-tehnološkog centra predstavljena su i softverska rešenja poput uređaja

koji slepim i slabovidim osobama omogućava da pronađu određen predmet tako što oni zadaju komandu glasom, a lokator na predmetu „pišti“ dok ga osoba ne pronađe. Takođe, izrađen je i uređaj kojim se skenira bar kod nekog proizvoda, a on pretragom baze tih kodova registruje o kom je proizvodu reč.

Branko Jokić, predsednik udruženja OSI „Feniks“, a ujedno i učesnik projekta, ukazao je na probleme sa kojima se susreću OSI pri kupovini automobila, korišćenja gradskog prevoza ili kretanju gradom. Njemu su „mejkeri“ napravili okvir koji se ugrađuje na krov automobila i uz pomoć sajle mu omogućava da se iz kolica premesti za volan. Kako kaže, u Srbiji se ne može kupiti automobil prilagođen OSI, već sve mora naknadno da se ugrađuje i dodatno plaća.

„Na vozilo se moraju dodatno ugraditi ručne komande i sistem koji pomaže da se uđe u auto, a u servisima košta od trista do hiljadu evra što je za veliku većinu OSI nedostupno. Takođe, deset kombi vozila koja poseduje GSP nama su na raspolaganju samo u slučaju „hitnosti“ odnosno za posao, školu ili pregled što znači da mi nemamo nikakav društveni život, što je vid diskriminacije. Jedini prevoznik namenjen nama je CarGo, koji je sa svojih pet kombija funkcionalniji od gradskog prevoza“, dodao je Jokić.

Članovi ovog udruženja 21. oktobra ove godine protestovali su ispred Ministarstva za rad, boračka i socijalna pitanja tražeći bolje uslove za život OSI, što kako kaže Jokić, nije imalo nikakvog efekta.

Izgleda da sluha za njih imaju samo „obični“ ljudi...

Evropski gradovi prednjače u inkluziji

Dvadeset svetskih gradova proglašeno je najboljim inkluzivnim gradovima, a na listi nagrađenih se nalazi najveći broj evropskih gradova. Dodela nagrade PICSA (Prosperity & Inclusion City Seal and Award) održana je u španskom gradu Bilbao, a događaju je prisustvovalo preko 100 vodećih ljudi u gradovima kao i stručnjaka i urbanista.

Na listi najboljih inkluzivnih gradova prvo mesto je zauzeo Ciri, Beč je na drugom mestu, a iza Beča sledi Kopenhagen. Gradani prva tri grada imaju veće šanse za bolji kvalitet života i lakši pristup vitalnim uslugama, saopštila je Kancelarija Grada Beča u Beogradu. Na četvrtom mestu je Luksemburg, na petom Helsinki, na šestom Tajpej, sedmi je Oslo, osma Otava, deveti Kil i na

desetom mestu Ženeva. Poslednji na listi 20 inkluzivnih gradova je Španski Bilbao.

Pobednici su izabrani na osnovu indeksa u izveštaju PICSA koji odražava tri različite sfere urbanog razvoja: prosperitet (BDP po glavi stanovnika i kvalitet života građana), društvenu inkluziju (bezbednost, obrazovanje i pristup internetu) i prostornu inkluziju (stanovanje, kvalitet zaštite životne sredine i pristup zdravstvenoj nezi).

Suosnivač PICSA Bruno Lanvin je izjavio da su „gradovi koji su visokorangirani pokazali da imaju vodeće projekte i regulative kojima su stvorili inkluzivne urbane centre za sve svoje građane. PICSA indeks izračunava inkluziju „uz pomoć prosperiteta, društvene i prostorne inkluzije odnosno tri stuba koji o inkluziji stvaraju celokupnu sliku“.

